

LAURENTOWSKI PIOTR (1899-1964)

Urodził się 22 lipca 1899 roku w Poniecu w rodzinie wielodzietnej. Był synem Bolesława – miejscowego organisty i Wiktorii z domu Walkowiak. W rodzinnym mieście uczęszczał do szkoły elementarnej, którą ukończył w lipcu 1913 roku. W trakcie nauki z kolegami Stanisławem Jaskulskim i Czesławem Szymańskim zorganizował strajk szkolny skierowany przeciw próbom germanizacji tej placówki. W zakonspirowanych kółkach samokształceniowych, które zakładał, sam uczył historii ojczystej, geografii i języka polskiego. Uczestniczył w pracach Stowarzyszenia Młodzieży Katolickiej, organizując z najmłodszych członków tajne kółka niepodległościowe. Po dwuletniej nauce w zawodzie ogrodnika, praktykował w zakładach w Berlinie i Gnieźnie. 26 czerwca 1917 roku został wcielony do armii niemieckiej. Po przeszkoleniu w Stargardzie wysłany został na front francuski. Przez 13 miesięcy brał udział w walkach końcowej fazy wojny.

Na początku grudnia 1918 roku zbiegł z wojska pruskiego i 18 grudnia stanął w biurze meldunkowym Rady Ludowej w Poznaniu. Stąd skierowano go do Ponieca, gdzie przystąpił do organizowania oddziałów wojskowych. 7 stycznia 1919 roku weszły one w skład tworzonej kompanii ponieckiej, z którą w ramach gostyńskiego batalionu brał udział w powstaniu wielkopolskim na odcinku Grupy „Leszno”. Walczył m.in. pod Poniecem i Pawłowicami. Od 27 sierpnia do początku października 1919 roku z 6. pułkiem strzelców wielkopolskich stacjonował na froncie zachodnim, uczestnicząc w walkach pozycyjnych na odcinku Zbąszyń-Kwilcz.

W styczniu 1920 roku wziął udział w akcji rewindykacji Pomorza, a w pierwszych dniach lutego z 60. pułkiem piechoty przeszedł na front bolszewicki, na Ukrainę. Tu przebywał do początku kwietnia. W tymże miesiącu został skierowany do Szkoły Podchorążych w Poznaniu, którą ukończył 30 września 1920 roku. Następnie przydzielony został do Szkoły Podoficerskiej w Grudziądzu, jako dowódca plutonu, a po ukończeniu rocznego kursu wychowania fizycznego w Poznaniu objął funkcję instruktora i kierownika wychowania fizycznego w tejże szkole. W tym samym czasie jako eksternista złożył w Poznaniu egzamin z zakresu 6 klas gimnazjalnych. 1 czerwca 1921 roku awansowano go do stopnia porucznika Wojska Polskiego.

W czynnej służbie wojskowej pozostawał aż do roku 1946. 2 października 1923 roku otrzymał przydział do 55. poznańskiego pułku piechoty w Lesznie. W lipcu 1924 roku przeniesiony został na stanowisko kierownika WF w Oficerskiej Szkole Artylerii w Toruniu. Pełnił tę funkcję do marca 1927 roku. Do września 1928 roku był dowódcą plutonu, a następnie kompanii w 63. pułku piechoty. Później pełnił obowiązki Komendanta Okręgowego Ośrodka WF w Toruniu, a po trzech latach referenta WF w Okręgowym Urzędzie Wychowania Fizycznego i Przynależności Wojskowej DOK VIII w Toruniu. 1 stycznia 1932 roku awansowano go do stopnia kapitana. W maju 1938 roku został

przeniesiony do Państwowego Urzędu WF i PW w Warszawie, gdzie zastał go wybuch II wojny światowej.

13 września 1939 roku został mianowany dowódcą kompanii Obrony Narodowej w Brodach. W czasie marszu na pomoc obrońcom Lwowa kompania została zatrzymana i rozbijona przez czerwonarmistów w Złoczowie. Uniknął niewoli radzieckiej, lecz dostał się w ręce Ukraińców. 19 września uwolnili go pozostali jeszcze na wolności żołnierze jego jednostki. W sytuacji nieuchronnej klęski Polski zdecydował się na powrót do Brodów. Tam dotarła do niego wiadomość o organizowaniu się na terenie Francji armii polskiej. 13 października 1939 roku wpływ przez Czeremosz pod Kutami przekroczył granicę polsko-rumuńską. W Rumunii został internowany. Wkrótce uciekł jednak z obozu i przedostał się do Francji.

30 października znalazł się w koszarach Bessieres w Paryżu. Po krótkim przeszkoleniu w obozie Coetquidan przydzielony został do 2. pułku grenadierów, w którym od 23 listopada pełnił funkcję dowódcy kompanii. W lutym 1940 roku batalion, w którym służył, został włączony do Samodzielnej Brygady Strzelców Podhalańskich. Należał do tych nielicznych żołnierzy Wojska Polskiego, którzy po raz pierwszy w dziejach Polski stanęli na ziemi norweskiej. Pierwsza kompania drugiego batalionu, którą dowodził od 15 lutego do 19 czerwca 1940 roku, już 12 maja rozpoczęła działania wojenne w Norwegii, w ścisłym współdziałaniu z miejscowymi patrolami narciarskimi. W dalszej fazie operacji kompania brała udział w walkach o Bierkvik i Narvik. Po wycofaniu Podhalańczyków z Norwegii, Piotr Laurentowski ze swoim oddziałem uczestniczył w bitwach na terenie Francji. 18 czerwca 1940 roku pierwsza kompania, jak i pozostałe oddziały Brygady, została rozbita i rozproszona przez niemiecką kolumnę pancerną. Wśród żołnierzy, którym udało się ocaleć i przedostać do Wielkiej Brytanii był kapitan Piotr Laurentowski.

W Szkocji z przybyłych żołnierzy polskich utworzono batalion podhalański. Początkowo wchodził on w skład 10. Brygady Panczernej, a 8 października wcielony został do 1. Brygady Strzelców. 25 czerwca 1940 roku rozpoczęła się dla niego służba żołnierska w Wojsku Polskim pod dowództwem brytyjskim, która trwała do 1 listopada 1946 roku. Początkowo pełnił on funkcję dowódcy kompanii, a następnie drugiego zastępcy dowódcy batalionu. Choroba i wielomiesięczny pobyt w szpitalu Tay Mouth Castle (1943-1944) wyeliminowały go z udziału w walkach końcowej fazy II wojny światowej. Po powrocie do zdrowia skierowany został do Centrum Wyszkozenia Piechoty, gdzie do 31 października 1946 roku pełnił obowiązki referenta wyszkolenia.

Po rozwiązaniu Wojska Polskiego w Wielkiej Brytanii podjął decyzję powrotu do kraju. Od 1 do 14 listopada 1946 roku przebywał w obozie repatriacyjnym. 15 listopada wyruszył drogą morską do kraju. Na ziemi polskiej znalazł się 19 listopada 1946 roku. Osiedlił się w Gostyniu, z którym związał całe dalsze pracowite cywilne życie. Bez reszty poświęcił bibliotekarstwu i działalności społeczno-kulturalnej oraz poznawaniu i upowszechnianiu dziejów ziemi gostyńskiej. 10 marca 1947 roku objął stanowisko bibliotekarza powiatowego. Natychmiast przystąpił do zorganizowania biblioteki w Gostyniu i sieci placówek bibliotecznych w powiecie. Już w październiku 1947 roku nastąpiło otwarcie Powiatowej Biblioteki Publicznej, którą w 1955 roku przekształcono w Powiatową i Miejską Bibliotekę Publiczną.

Placówką tą Piotr Laurentowski kierował nieprzerwanie do roku 1964. Był bibliotekarzem o bardzo wysokich kwalifikacjach, nabytych w latach 1947-1948 na kursach w Jarocinie. Przez wiele lat był współorganizatorem i jednym z wykładowców seminariów szkoleniowych dla bibliotekarzy gostyńskich i ościennych powiatów. Był inicjatorem powołania do życia w kwietniu 1957 roku Społecznego Komitetu Regionalnego Powiatu Gostyńskiego (obecnie Gostyńskie Towarzystwo Kulturalne), w którym do kwietnia 1963 roku piastował stanowisko prezesa Zarządu. Jako znawca dziejów ziemi gostyńskiej i folkloru biskupiańskiego gromadził zbiory regionalne, które stały się załącznikiem utworzonego kilka lat po jego śmierci Muzeum w Gostyniu (1967). Był niestrudzonym popularyzatorem wiedzy, czytelnictwa i dziejów ziemi gostyńskiej. Organizował konkursy czytelnicze, tematyczne wystawy książek, sesje popularnonaukowe, cykliczne wykłady i prelekcje, spotkania z pisarzami.

Zmarł 22 października 1964 roku. Pochowany został na cmentarzu parafialnym w Gostyniu.

U honorowany był wieloma odznaczeniami: Krzyżem Walecznych (dwukrotnie), Medalem Niepodległości, Srebrnym Krzyżem Zasługi, Wielkopolskim Krzyżem Powstańczym, Croix de guerre, Odznaką I Samodzielnej Brygady Strzelców, Odznaką Pamiątkową Wojsk Wielkopolskich, Odznaką Grunwaldzką i Zasłużonego Działacza Kultury. W zbiorach rodzinnych znajduje się korespondencja zawierająca bogaty materiał do poznania losów wojennych i powojennych wielu żołnierzy, którzy brali udział w kampanii norweskiej i francuskiej pod jego dowództwem.

S. Markowski, *Pamięci Piotra Laurentowskiego*, „Gazeta Gostyńska” 1994, nr 23; Muzeum w Gostyniu, *Ankieta personalna powstańców wielkopolskich*; informacje córki Marii Kosińskiej – zbiory rodzinne; R. Tomaszewski, *Piotr Laurentowski (1899-1964) – żołnierz i bibliotekarz*, „Gazeta Gostyńska” 1999, nr 21, s. 39, 41.